

Asia: VN/18125/2025

Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetuksesta annetun lainsäädännön uudistamiseksi

1 § Taiteen perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Taiteen perusopetus tulisi suunnata ensisijaisesti lapsille ja nuorille, sillä aikuisille on tarjolla runsaasti muita elinikäisen oppimisen muotoja. Koska käytettävissä olevat resurssit ovat rajalliset, on perusteltua rajata oppilasikäryhmää, jotta rahoitus riittää turvaamaan lasten ja nuorten osallistumismahdollisuudet. Tämän vuoksi ehdotuksena on, että taiteen perusopetuksen kohderyhmäksi määritellään esimerkiksi 0–30-vuotiaat.

3 § Opetussuunnitelma, oppimäärän mitoitus ja laajuus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

Pidämme mahdollisuutta välitavoitteisiin ja -todistuksiin olennaisena.

4 § Kunta koulutuksen järjestäjänä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

5 § Koulutuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

7 § Koulutuksen järjestämislupa

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää hakemuksesta valtion talousarvion rajoissa hakijan hyväksymisestä valtionosuuteen oikeutetuksi myöntämällä koulutuksen järjestämisluvan lain 2 §:n 2 kohdan mukaiselle hakijalle. Jos ehdotettua lisäbudjettia ei myönnetä, on vaarana ettei uusia opetuslupia myönnetä. Silloin lakiuudistuksen saavutettavuus, varsinkaan eri taiteenaloja koskien, ei mitenkään parane nykyiseen verrattuna.

8 § Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

9 § Koulutuksen järjestäminen ja muu toiminta

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

10 § Yhteistyö

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

On hyvä, että yhteistyötä ei ole liian tiukkaan rajattu. Kentällä on kuitenkin herättänyt kysymyksiä siitä, mitä yhteistyön tulee minimissään/vähintään sisältää.

11 § Vastuutehtävä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

12 § Valtion rahoitus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

13 § Henkilöstö

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Ehdotamme, että Opetushallitus voisi myöntää todistuksen riittävästä pätevyydestä silloin, kun henkilöllä on muulla tavoin osoitettua osaamista. Tämä keventäisi oppilaitosten hallinnollista taakkaa ja poistaisi päällekkäisyyksiä työ- ja koulutuslainsäädännön välillä.

14 § Oppilaaksi ottaminen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

15 § Oppilailta perittävät maksut

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

16 § Oppilaan osaamisen arviointi ja todistus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

18 § Tietojensaanti- ja ilmoitusoikeus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

19 § Koulutuksen arviointi

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

Siirtymäsäännökset (lakiesityksen 22-24 §:t)

Valitse sopivin

Kannatan

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

2. Esityksen sisältämä uusi valtionrahoitusmalli. Mitä mieltä olette työryhmän esityksestä:

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Esityksessä lasketaan paljon lisärahoituksen varaan. Jos lisärahoitus jää saamatta, kuinka silloin käy saavutettavuuden ja uusien lupien? Mikäli lisärahoitusta ei saada, olisi todella tärkeää suunnata taiteen perusopetuksen rahoitus erityisesti lapsille ja nuorille.

20 § Taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Kelpoisuus kohdassa 5 on hyvin tulkinnanvarainen. Ehdotamme, että Opetushallitus voisi myöntää todistuksen riittävästä pätevyydestä silloin, kun henkilöllä on muulla tavoin osoitettua osaamista kohdan 5 mukaisesti. Tämä keventäisi oppilaitosten hallinnollista taakkaa ja varmistaisi työntekijöiden yhdenvertaisen kohtelun. Vaihtoehtoisesti kohta 5 muutetaan muotoon: Mikäli kohtien 1–4 mukaisia kelpoisuusvaatimuksia täyttävää hakijaa ei ole, voidaan tehtävään palkata määräaikaisuusperiaatteella henkilö, jolla on asianomaisella taiteen alalla saavutettu taiteellinen tai muu ammatillinen ansioituneisuus.

4. Ehdotus asetukseksi taiteen perusopetuksesta. Mitä mieltä olette työryhmän ehdotuksesta:

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

Muut kommentit ja huomiot:

Pyydämme, että kommentti aloitetaan viittaamalla työryhmän ehdotuksen lukuun, alakohtaan, kappaleeseen tai pykälään. Jos kommentti ei koske mitään tiettyä esityksen kohtaa, pyydämme, että kommentti aloitetaan sanoilla "Yleinen kommentti"

Yleinen kommentti:

Suomen sanataideopetuksen seura on ollut mukana taiteen perusopetuslain uudistusprosessissa ja näin ollen ymmärrämme sekä sen taustat että valmistelussa syntyneet kompromissit. Pidämme tärkeänä, että uudistus selkeyttää taiteen perusopetuksen asemaa ja mahdollistaa sen kehittämisen myös tulevaisuudessa. Taiteenlajiliitoilla tulee olemaan keskeinen rooli opetussuunnitelmien jalkauttamisessa, ja tämä yhteistyö on jatkossa erityisen merkityksellistä, jokaisen panosta tarvitaan.

On hyvä, että uudistuksessa korostetaan toiminnan laatua ja opetuksen järjestäjän taloudellista kestävyyttä, sillä nämä ovat oppilaiden näkökulmasta olennaisia tekijöitä. Ymmärrämme, että laki määrittää vain osan sisällöistä ja että moni yksityiskohta tarkentuu opetussuunnitelmatyössä. Pidämme tärkeänä, että harrastajille taiteen perusopetuksen kokonaisuus selkiytyy ja että saavutettavuus paranee.

Näkemyksemme mukaan taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettu koulutusmuoto ja pitkäjänteinen sekä tavoitteellinen harrastus. Emme vastusta aikuisten osallistumista, mutta näemme tärkeänä, että oppilaspaidat kohdennetaan ensisijaisesti lapsille ja nuorille. Aikuisille on tarjolla myös muita koulutus- ja harrastusmuotoja, mutta lapsille ja nuorille taiteen perusopetus on ainutlaatuinen ja tavoitteellinen kokonaisuus.

Käytettävissä olevat resurssit ovat rajalliset. Tästä syystä katsomme, että rahoituksen tulee kohdentua ensisijaisesti lapsille ja nuorille. Lakiin olisi hyvä kirjata selkeästi lasten ja nuorten erityisasema, sillä se ohjaa myös kuntien päätöksentekoa. Mikäli tätä ei voida toteuttaa, vaihtoehtona voisi olla esimerkiksi oppilasikärajan määrittely (esim. alle 30-vuotiaille). Oppilaitokset voivat halutessaan tarjota muuta toimintaa myös aikuisille, mutta taiteen perusopetuksen julkisen rahoituksen tulisi ensisijaisesti kohdistua lapsille ja nuorille.

Ymmärrämme huolen syrjäseuduilla toimivien oppilaitosten säilymisestä, mutta pidämme tärkeänä, ettei alueellinen näkökulma ohita lasten ja nuorten asemaa, ja lapset ja nuoret voidaan priorisoida erityisesti niillä alueilla, joilla nuorta väestöä on. Lakiuudistuksessa korostetaan yhteistyötä, ja näemmekin yhteistyön avaimena siihen, että oppilaitokset voivat säilyä myös alueilla, joilla väestö vähenee.

On olennaista varmistaa, että uudistukset vahvistavat myös niiden kriteerit täyttävien yksityisten oppilaitosten toimintaa, joilla ei ole opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämislupaa.

Rahoituksen ennustettavuus on oppilaitoksille elintärkeää. Esityksessä luotetaan ja tukeudutaan merkittävästi lisärahoituksen toteutumiseen. Kuinka käy saavutettavuuden, mikäli lisärahoitus jää saamatta?

Pidämme tärkeänä oppilaan mahdollisuutta välitodistuksiin, vaikka laki ei niihin suoraan otakaan kantaa. Opetussuunnitelmatyössä olisi syytä huomioida välitavoitteet, esimerkiksi todistusten tarjoaminen 500 tunnin jälkeen. Tämä tukisi oppilaiden motivaatiota ja harrastuksen tavoitteellisuutta.

Pidämme tärkeänä, että taiteen perusopetuksen opettajilla on riittävä pedagoginen osaaminen. Ymmärrämme kuitenkin, että pätevien opettajien löytäminen ei ole kaikilla alueilla tai kaikissa taiteenlajeissa yksinkertaista. Esitetty muutos, jossa opettajan kelpoisuuteen on lisätty hyvin tulkinnanvarainen kohta 5, koettelee sekä oppilaitosten että opettajien oikeusturvaa. Uskaltavatko rehtorit enää jatkossa määritellä, onko opettajan paikkaa hakeva henkilö pätevyydeltään kelpoinen vai ei, ja esimerkiksi palkata epäpätevän opettajan määräajaisesti, kunnes pätevä opettaja löytyy? Kuinka opettaja pystyy todistamaan rehtorille olevansa pätevä, mikäli rehtorillakaan ei mahdollisesti enää ole kyseisen taidealan pätevyyttä taikka pedagogisia opintoja? Ehdotamme, että Opetushallitus voisi myöntää todistuksen opettajan kelpoisuudesta silloin, kun henkilöllä on muulla tavoin osoitettua osaamista kohdan 5 mukaisesti. Tämä keventäisi oppilaitosten hallinnollista taakkaa ja varmistaisi työntekijöiden yhdenvertaisen kohtelun. Tai vaihtoehtoisesti kohta 5 muutetaan muotoon: Mikäli kohtien 1–4 mukaisia kelpoisuusvaatimuksia täyttävää hakijaa ei ole, voidaan tehtävään palkata määräajaisuusperiaatteella henkilö, jolla on asianomaisella taiteenaloilla saavutettu taiteellinen tai muu ammatillinen ansioituneisuus.

On tärkeää, että pienet taiteenalat, kuten sanataide, eivät jää uudistuksessa suurten taiteenalojen varjoon. Huolena on, että mahdollinen keskittyminen isompiin yksiköihin ja monitaiteellisiin oppilaitoksiin voi johtaa pienempien alojen syrjäytymiseen. Sanataiteen opetuksen lupaehtojen täyttäminen on jo nykyisellään haastavaa, sillä pienen alan on vaikea osoittaa riittävää toimintavolyymiä ilman riittävää rahoitusta. Näihin kysymyksiin tulisi etsiä ratkaisuja, jotta monimuotoisuus säilyy.

Uudistuksen tavoitteet saavutettavuuden parantamisesta ja laadukkaan opetuksen turvaamisesta ovat tärkeitä. Toivomme kuitenkin, että edellä mainitut huolet huomioidaan jatkovalmistelussa, jotta taiteen perusopetuksen erityispiirteet ja vahvuudet säilyvät myös tulevaisuudessa.

Pehkonen Ninni
Suomen sanataideopetuksen seura ry